

درسنامه

اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر

مطابق با سرفصل ستاد انقلاب فرهنگی

مؤلفین:

عباس علی مددی

فاطمه نوغانی

اعضای هیأت علمی دانشگاهها

نشر جامعه

علی مددی، عباس

درستنامه اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر مطابق با سرفصل مستاد
انقلاب فرهنگی / مولفین علی مددی، فاطمه نوغانی. -- تهران:
جامعه نگر، ۱۳۸۳.

۱۲۶ ص.: مصور، جدول.

ISBN: 964-8441-12-x ریال ۲۲۵۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ۱۲۹-۱۳۹.

اعتیاد. ۲. مواد نیروزا. الف. نوغانی، فاطمه، ۱۳۴۱ - ب. عنوان.

۳۶۲/۲۹۳

HV ۵۸۰۱/۴۳۷۵۴

م۸۳-۳۴۷۷۸

کتابخانه ملی ایران

درستنامه اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر

مؤلفین: عباس علی مددی، فاطمه نوغانی

تایپ و صفحه آرایی: لیلا عدالت

ناظر چاپ: فرهاد قنبرزاده، لیتوگرافی: آبرنگ، چاپ: افروز، صحافی: کیمیا

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه، نوبت چاپ: اول ۱۳۸۴

بها: ۲۲۵۰۰ ریال

شابک ۹۶۴-۸۴۴۱-۱۲-x ISBN 964-8441-12-x

هرگونه کپی برداری بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است

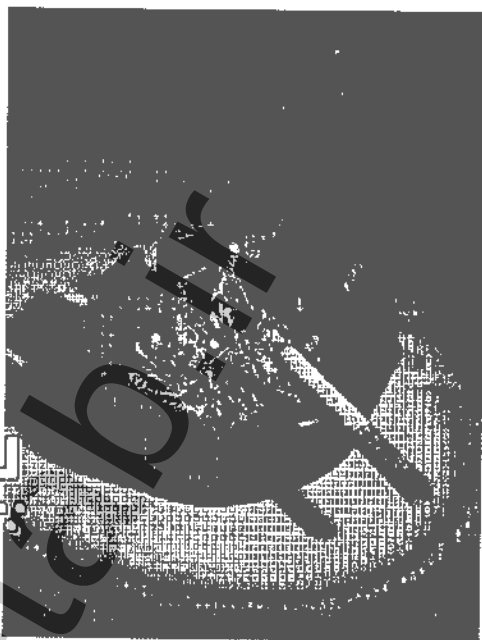
مرکز پخش: نمایشگاه و فروشگاه کتب پزشکی نشر سالمی و جامعه نگر

روبروی در اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، خیابان وحید نظری،

نبش کوچه فرزانه، شماره ۱۹۴، تلفن: ۶۴۹۳۷۱۶-۶۴۹۴۱۸۷

کتابفروشی های معتبر پزشکی سراسر کشور

پیشگفتار

پیشگفتار

غیراخلاقی است یا یک نوع بیگانگی اجتماعی محسوب می‌شود؟ آیا جنبه ژنتیکی دارد؟ آیا ضعف انطباقی دارند یا بی‌اراده می‌باشند؟ و...

خوشبختانه در سالهای اخیر رشد و تحولی قابل توجه در زمینه مطالعات مربوط به وابستگی و سوءمصرف مواد بزرگسالان و بخصوص نوجوانان دیده می‌شود که سعی شده به سئوالات فوق الذکر پاسخ گویند. علاوه بر آن، پژوهشهای موجود بر ابعاد دیگری از جمله شیوع، دوره و پیامدهای این پدیده، عوامل خطر، هم‌بیماری‌ایی و... تمرکز داشته‌اند. بر مبنای یافته‌های حاصله پیش‌بینی رخ دادن این مساله قابل بررسی می‌باشد و متخصصان می‌توانند گروه‌های در معرض خطر را مورد شناسایی قرار داده و اقدامات لازمه را به‌عمل آورند. این بدین معنا است که صرف‌نظر از مداخلات درمانی (که انواع مختلف آن مورد استفاده قرار می‌گیرد)، توجه و سرمایه‌گذاری چند بعدی در زمینه پیشگیری بعنوان یک اصل، کاملاً ضروری بوده و نتایج تحقیقات فعلی نیز مؤید مفید و مؤثر بودن آن

در حال حاضر سوءمصرف و وابستگی به مواد یک مشکل حاد فراگیر می‌باشد که بصورت منبع نگرانی بارز جوامع درآمده است. امکان دارد این پدیده، تصویری از یک مساله مخاطره‌آمیز شخصی را منعکس سازد حال آنکه می‌تواند به شکل یک معضل اجتماعی نیز جلوه نماید. مشکل فوق با خسارات اجتماعی (مثلاً در قالب فعالیتهای مجرمانه)، لطمات بهداشتی و طبّی (مرگ و میر، شیوع ایدز و سایر بیماریها) از هم پاشیدگی خانوادگی و... توأم است. بطور دقیق‌تر این مساله را می‌توان بصورت یک فرایند سیستمیک گسترده در نظر گرفت که یکی از واقعیتهای آن اثرات منفی و مهلکی است که برجای می‌گذارد.

هنگامی که تلاش می‌کنیم در مورد این موضوع اطلاعات بیشتری بدست آوریم، سئوالات متعددی به ذهن می‌رسد از جمله اینکه آیا این افراد (مصرف کنندگان مواد) بیمارند؟ آسیب دیده هستند؟ در یک بطن فرهنگی خاص مبتلا شده‌اند؟ آیا یک رفتار

می‌باشد. با در نظر گرفتن مطالب گفته شده، جامعه ما که بخش اعظم آن را قشر جوان و نوجوان تشکیل داده‌اند بعنوان یک بازار هوس‌انگیز برای سودجویان قلمداد می‌شود و چنانچه این تجارت مهلک رونق گیرد، زندگی سالم و پربار در سطح واقعی و عملی تبدیل به یک آرزو و رؤیا خواهد شد. بدین لحاظ ضرورت وجود یک برنامه‌ریزی پیشگیری در بعد کلان احساس می‌شود که وزارتخانه‌هایی نظیر بهداشت و درمان، علوم، آموزش و پرورش، ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما و ... بطور هماهنگ می‌توانند نقش به سزایی در طراحی آن داشته باشند.

طرح و تدوین این کتاب به منظور ارائه بخش بسیار مختصری از اطلاعات موجود که مطابق با سرفصل ستاد انقلاب فرهنگی باشد صورت گرفت. در مجموعه‌ای که در پیش رو دارید به مواردی همچون، تشخیص و ارزیابی، سبب‌شناسی، عوامل مخاطره‌آمیز و محافظت

کننده، میانی پیشگیری، انواع مداخلات درمانی، مداخله در بحران، نقش اینترنت در آموزش و پیشگیری از سوء مصرف / وابستگی به مواد اشاره شده است. و البته سعی بر این بوده که زمینه‌های مربوط به نوجوانان را بیشتر مطرح نمائیم.

بی‌شک اثری که مطالعه می‌کنید نه تنها جامع نیست بلکه دارای کاستیهایی می‌باشد. بدین لحاظ از کلیه متخصصانی که فعالیت بالینی دارند، درخواست می‌شود ما را از آراء و نظرات خود بهره‌مند سازند.

عباس علی‌مددی
فاطمه نوغانی

فهرست مطالب

فصل اول

۳۵	مسمومیت و محرومیت مواد	۱۰	مقدمه
۳۶	ارزشیابی	۱۱	تعاریف (Definitions)
۴۱	مصاحبه تشخیصی نوجوانان	۱۲	مواد اعتیادآور
۴۱	معرفی آزمونها	۱۶	همه گیر شناسی
		۱۷	سن
		۱۷	ویژگیهای روان شناختی مصرف کنندگان مواد
		۲۰	جنسیت و مصرف مواد

فصل چهارم

۴۸	هم بیماری Comorbidity
۴۹	هم بیماری Comorbidity
۵۲	پیامدهای هم بیماری

فصل پنجم

	عوامل مخاطره آمیز و محافظت کننده Risk &
۵۶	Protective factors
۵۸	طبقات عوامل مخاطره آمیز
۶۵	نظریه تثلیث عوامل مؤثر

فصل ششم

۷۰	اختلالات مرتبط با مواد
۷۰	اختلالات مربوط به الکل
۷۱	همه گیر شناسی

فصل دوم

۲۶	سبب شناسی
۲۶	عوامل اجتماعی و محیطی
۲۹	عوامل زیست شناختی
۲۹	ویژگیهای فردی
۲۹	عوامل روان پویایی و آسیب شناسی روانی
۳۰	عوامل خانوادگی
۳۱	فرهنگ

فصل سوم

۳۴	تشخیص و ارزشیابی
----	------------------

یافته‌های تجربی در مورد مدل IBFT ۱۱۰

فصل نهم

راهبردهای شناختی - رفتاری برای مداخله

در بحران ۱۱۴

سئوالات سقراطی باز پاسخ را بکار ببرید ۱۱۹

فوریت‌های طبیی ۱۲۳

فصل دهم

کاربرد اینترنت برای پیشگیری و درمان ۱۲۸

سوء مصرف مواد ۱۲۸

منابع فارسی ۱۳۳

منابع انگلیسی ۱۳۵

ضمیمه ۱۴۵

جنسیت ۷۲

سن ۷۲

نژاد ۷۲

سبب‌شناسی ۷۲

پاتوفیزیولوژی ۷۴

تداخل‌های دارویی ۷۶

نشانیگان‌های روانی عضوی ۷۶

ترک بدون عارضه الککل ۷۷

نشانیگان کورساکف ۷۷

نشانیگان الککل جنینی ۷۷

مخدرها (Opioids) ۷۸

حشیش Cannabis ۷۹

نیکوتین Nicotin ۸۰

کوکائین Cocaine ۸۱

کافئین Caffeine ۸۲

توهم‌زاها Hallucinogens ۸۲

استنشاقی‌ها Inhalants ۸۲

فن‌سیکلیدین PCP ۸۲

مسکن‌ها، خواب‌آورها و ضد اضطراب‌ها ۸۳

محرک‌ها (آمفتامین و مواد مشابه آمفتامین) .. ۸۴

فصل هفتم

پیشگیری Prevention ۸۸

دیدگاه روان آسیب‌شناسی تحولی ۸۸

پیشگیری از SUDS از طریق برنامه‌های بهداشت

روانی ۹۰

پیشگیری از SUDS بواسطه اختلالات درونزاد

و برونزاد ۹۱

کاهش مضرات مصرف ۹۱

پیشگیری در مقطع نوجوانی ۹۳

ایدز و سوء مصرف مواد ۹۵

فصل هشتم

درمان ۹۸

مرحله دوم درمان ۱۰۱

درمان‌های اختصاصی ۱۰۸

معرفی کلی مدل IBFT ۱۰۹